

Varför är skogen så osynlig i den svenska kulturpolitiken?

Skogen har tillsammans med malmen och järnet gjort att Sverige kunnat utvecklas till det land vi lever i idag. Mot bakgrund av denna skogens stora betydelse framstår det som märkligt att den är så osynlig i den svenska kulturpolitiken. Detta var utgångspunkten för tre rundabordssamtal på KSLA i juni med ett 50-tal deltagare från såväl departement och myndigheter som kultur- och skogssektorn.

Det finns en intressant och spännande historia att berätta – men ingen som med tillräcklig kraft kan förmedla den. På nationell nivå är det otydligt vilken eller vilka kulturarvsinstitutioner som har ansvar för skogarnas historia. De båda lite större skogsmuseer som finns – i Siljansfors och i Lycksele – är båda kommunala/regionala angelägenheter som drivs utan statligt stöd. De har därmed inte möjlighet att ta det nationella ansvar som idag saknas.

Ett påtagligt kulturarv

Det skogliga kulturarvet är påtagligt på många sätt. Överallt i skogarna finns lämningar och spår av mänskliga aktiviteter i form av bland annat röjningsrösen, stenmurar, fångstgropar, kolbottnar, tjärdalar och husgrunder. De utgör en länk mellan då och nu och är pusselbitar i den skogliga kulturhistoria som för varje generation blir alltmer diffus.

– Men det är idag obalans mellan de stora resurser som myndigheterna och skogsbruket lägger på att identifiera och skydda kulturlämningarna och de blygsamma belopp som anslås för att förmedla kunskaper om dem, säger Karin Perers, ordförande i Mellanskog och en av initiativtagarna till rundabordssamtalen.

Syftet med samtalen var att så brett som möjligt och förutsättningslöst diskutera de här frågorna.

– Inte minst ville vi belysa behovet av en sammanhållande kraft som kan ta ansvar för det skogliga kulturarvet i Sverige.

– Resultaten av de tre samtalen överträffar med råge våra förväntningar, säger Karin Perers. Gensvaret och engagemanget var hundraprocentigt. Vi hoppas att det ska kunna leda fram till en gemensam framtidsbild av hur kulturarvsarbetet i och kring skogarna ska se ut. De kan också ge underlag för en översyn av Skogsstyrelsens och skogsbrukets målbilder för kulturmiljöhänsyn. Ökad kunskap om det skogliga kulturarvet kan därutöver vara en grund för kommunikationen om skogens samhällsroll och ett avstamp i hanteringen av nyckelfrågor som klimat, hållbarhet och cirkulär ekonomi.

Uppföljning kommer

Under hösten kommer samtalen att följas upp genom kontakter med berörda myndigheter.

– Vi planerar för ett öppet seminarium på KSLA i början av nästa år, avslutar Karin Perers. Vi hoppas att arbetet kan leda fram till en förstudie av hur det nationella arbetet med skogarnas kulturarv framledes kan organiseras och finansieras.

Lars Klingström

Kulturstubbar runt en gammal kolbotten i trakten av Granhult i Kronobergs län. Stubbarna skapas i samband med avverkning och markerar att området är skyddat. Foto: Lars Klingström.

Siljansfors skogsmuseum i Mora, i anslutning till ett tidigare järnbruk, är ett stort friluftsmuseum inriktat på både skogs- och bergsbrukshistoria. Foto: Siljansfors skogsmuseum.

En utförligare artikel om rundabordssamtalen och skogen som kulturarv kommer att publiceras i Skogshistoriska Sällskapets tidning Tidender.